

**Alternatief Raadsvoorstel: besluit verzoek tot verdere verkenning en
onderbouwingen ten behoeve van de uiteindelijk te maken keuze uit de
herindelingsvarianten:**

- één G7 gemeente van 'Lauwerszee tot Dollard tou'
- twee gemeenten Hoogeland en Eemsdelta

Aan : De raden van Bedum, De Marne, Winsum, Delfzijl, Eemsmond, Appingedam en Loppersum

Van : De fractie van de PvdA

Met dit raadsvoorstel stellen wij u voor:

1. in te stemmen met het uitvoeren van een verdere onderbouwing ten behoeve van de uiteindelijke keuze uit de herindelingsvarianten één G7 gemeente: van 'Lauwerszee tot Dollard tou', of Hoogeland en Eemsdelta en daarmee een richtinggevende uitspraak te doen over deze herindelingsvarianten.
De verdere verkenning houdt in dat de agenda's voor deze nieuw te vormen gemeenten, zowel op uitvoerend (lokaal) niveau, als op strategisch (bovenlokaal/regionaal) niveau nader in beeld worden gebracht. Wij stellen u daarom verder voor :
2. in te stemmen met het ontwikkelen van een gezamenlijke strategische agenda voor de gebiedsopgaven van de BMW en DAL-gemeenten zoals in het rapport van de commissie Jansen wordt voorgesteld naast een gezamenlijke agenda voor de G7 gemeenten.
3. In te stemmen met het nader uitwerken van een voorstel voor de wijze waarop, naast de beweging van opschaling, invulling gegeven zal worden aan het organiseren van kleinschaligheid, burgers nabijheid en toegankelijkheid van bestuur.
4. In te gaan op de gesignaleerde meerwaarde en dilemma's, die deze varianten met zich meebrengen waarbij nadrukkelijk de relatie tussen schaalgrootte en het succesvol ontwikkelen van burger- en overheidsparticipatie (maatschappelijke coöperatie) gewogen wordt. Los van de uiteindelijke schaalgrootte van het bestuur dient de reeds georganiseerde lokale sociale structuur als vertrekpunt te worden beschouwd waar richting de toekomst blijvend uit geput zal worden. Hierbij zal antwoord worden gegeven op de vraag of het gelijktijdig reorganiseren van bestaande structuren in het sociale domein qua tijd en effectiviteit verstandig is terwijl op hetzelfde moment de decentralisaties uitgevoerd gaan worden.
5. Deze richtinggevende uitspraak voor te leggen aan het provinciebestuur en hen te betrekken bij de gevraagde verdere onderbouwing op basis waarvan uiteindelijk een keuze gemaakt kan worden uit een van de varianten. Onvermijdelijk onderdeel van deze te maken keuze met betrekking tot de noodzakelijke schaalgrootte is ook de afstemming inzake de respectievelijke taakopvattingen van zowel de provincie als gemeente. Ook hier spelen de komende decentralisaties in het sociale domein een belangrijke rol.

Context

Van belang is om dit verzoek tot verdere onderbouwing van varianten te plaatsen in de context van de opvatting van de provincie over het rapport 'Grenzeloos Gunnen' van de Commissie-Jansen en deze context door dit besluit ook te vertalen naar de G7 variant van Lauwerszee tot Dollard tou. Citaat uit het rapport Jansen:

“Wij onderschrijven de analyse en oplossingsrichtingen van de visitatiecommissie. Wij willen in de komende jaren samen met gemeenten toewerken naar een nieuwe bestuurlijke constellatie, met evenwichtige en moderne verhoudingen en een bestuurscultuur die gebaseerd is op gunnen, vertrouwen en goed partnerschap.

Wij streven naar robuuste en toekomstbestendige gemeenten en een provincie die haar kerntaken – binnen deze nieuwe constellatie – goed uitvoert. Wij beogen in deze provincie samen met gemeenten modern openbaar bestuur te organiseren, dat past bij de opgaven en eisen van deze (en de toekomstige) tijd, dat goede verbindingen kan leggen naar maatschappelijke organisaties en andere instellingen en dat alle inwoners in deze provincie adequaat bedient. Als belangrijk element hierbij zien we het organiseren van de kleinschaligheid (de betrokkenheid van dorpen en kernen). Wij vragen gemeenten, hierover in hun toekomstvisies aan te geven hoe dit wordt opgepakt. Wij faciliteren bij het ontwikkelen van de inzichten en het leren van goede praktijkervaringen.

Daarnaast willen we de "overheidsparticipatie" versterken. We moeten als provincie en gemeenten ambtelijk en bestuurlijk tot een andere en bewustere rolinvulling komen. Reguleren waar dat nodig is, loslaten of volstaan met faciliteren waar dat kan.”

Na het bespreken van het rapport van de Commissie-Jansen in de raden van Bedum, De Marne, Winsum, Eemsmond, Delfzijl, Appingedam en Loppersum zijn de opvattingen van de raden benut als basis om, naast de zaken die in het rapport Jansen beschreven staan als ook in de bestaande plannen en visiedocumenten die ten grondslag liggen aan de verschillende reeds bestaande samenwerkingsverbanden, aan de hand van negen vragen ook een verkenning te doen naar een mogelijke herindeling met zeven gemeenten. In deze fase is volstaan met een verkennend onderzoek, met als doel bij te dragen aan een zo compleet mogelijk afwegings- en toetsingskader voor het nemen van verdere stappen en dit richtinggevend besluit te nemen om een verdere verkenning te doen naar de haalbaarheid van de vorming van één G7 gemeente of twee gemeenten Hoogeland en Eemsdelta.

Uit de bespreking van het rapport 'Grenzeloos Gunnen' met de raden komt het volgende beeld naar voren. Enkele raden geven aan zelfstandig te willen blijven in combinatie met andere vormen van samenwerking dan herindeling, anderen kiezen duidelijk voor een opschaling. Met dit besluit wordt groen licht gegeven om voort te gaan op de snelweg van herindeling en liggen de "afslagen" G7, Hoogeland en Eemsdelta nog vóór ons op deze weg. Het zijn de gemeenteraden die het stuur in handen hebben en ook de rem en het gaspedaal bedienen.

Duidelijk is dat de gemeenteraden van de Hoogeland-gemeenten van mening zijn dat de voorgestelde gemeente Hoogeland mogelijk te weinig robuust is en dat, als dit zo blijkt, tot verdere opschaling overgegaan zou moeten worden. De opvattingen over de wijze waarop aan verdere opschaling invulling gegeven moet worden, lopen uiteen. Wel hebben de raden van Bedum, Winsum, Eemsmond en De Marne de colleges verzocht een onderzoek te starten naar

de mogelijkheden om verder op te schalen, waarbij de samenvoeging van Hoogeland met Eemsdelta dus ook een optie is.

De gemeenteraden van Delfzijl, Appingedam en Loppersum opteren voor een herindeling in DAL+E verband, maar sluiten een groter verband in de richting van de 'Hoogeland'-gemeenten niet uit.

Met de opvattingen van deze zeven gemeenteraden is er in onze ogen voldoende basis om voort te gaan op de weg van gemeentelijke herindeling en te werken aan onderbouwing ten behoeve van de keuze tussen de geschetste varianten.

Over het te volgen proces hebben de raden zich uitgesproken. Met name de opvatting van het provinciebestuur dat de gemeenten voor 1 december 2013 een principebesluit over de gewenste indeling moeten nemen, heeft tot vele (e)moties geleid. Om deze redenen is dit besluit geformuleerd zoals het is geformuleerd. De 7 gemeenten gaan voort op de weg van herindeling en de varianten waaruit gekozen zal gaan worden beperken zich tot diegene waar deze 7 gemeenten onderdeel van uitmaken. De discussie over meer exotische herindelingsvarianten, of het zelfstandig blijven van gemeenten in de huidige vorm, komt hiermee (in ieder geval voorlopig) tot een einde. Daarbij komt dit besluit door de gekozen formulering tegemoet aan de wens van velen om juist inwoners van de betrokken gemeenten de kans te geven hun stem te laten horen bij de aanstaande Gemeenteraadsverkiezingen van maart 2014.

Hoofdlijn: Groen licht voor herindeling met mogelijke afslagborden in het vooruitzicht

Wij, als fractie, zijn van mening dat gemeentelijke herindeling in een van de twee voorliggende varianten meerwaarde zal hebben voor alle inwoners van het betrokken gebied. Een gebied met aan de oostkant een stedelijk gebied verbonden door het platteland met de stad Groningen en de regio. Een gebied met krachtige economische speerpunten (Topsectoren, industrie, de havens, de landbouw en recreatie & toerisme). Een gebied met een eigen identiteit en taal, waar men elkaar respecteert en waardeert. Een sterke partner in de samenwerking met de Provincie en andere partners.

In onze ogen zal een herindeling naar één gemeente of naar twee, Hoogeland en Eemsdelta gemeenten, het beste aansluiten bij de complexiteit en de schaal van opgaven waar we als zeven gemeenten nu en in de toekomst voor staan. Een gemeente met een grotere schaal maakt het mogelijk een krachtig bestuur te vormen en een kwalitatief hoogwaardige ambtelijke organisatie in te richten, gericht op het tot uitvoering brengen van onze strategische gebiedsagenda's.

We zijn van mening dat de beweging van opschaling tegelijkertijd gepaard moet gaan met het organiseren van nabijheid en betrokkenheid van inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners en het waarborgen van de toegankelijkheid van het bestuur. De gemeente van de toekomst zal sterker gefocust moeten zijn op zorg, welzijn en werk (het sociale domein). Gemeentelijke begrotingen zullen net als gemeentelijke taken enorm toenemen. Alhoewel nog (te) veel onduidelijk is over de komende decentralisaties staat vast dat hiermee vanuit het Rijk bezien ook een stevige bezuinigingsoperatie gepaard zal gaan. Burgerparticipatie én overheidsparticipatie tezamen moeten deze kloof tussen financiële middelen en de taken van de gemeente van de toekomst slechtten. Het is daarom van eminent belang dat deze maatschappelijke coöperatie, daar waar in ieder geval in de uitvoering de gemeentelijke keuzes het leven van inwoners direct raakt cq beïnvloedt, meer dan in de beraadslagingen tot

op heden, een wezenlijk onderdeel van het toetsingskader (is) wordt. De provincie vraagt ook nadrukkelijk aan te geven HOE dit wordt opgepakt terwijl nu veelal volstaan wordt met het aangeven DAT het wordt opgepakt. Om een keuze te maken is het van belang dat er een meer concreet beeld gepresenteerd wordt. Het gaat immers in de eerste plaats om mensen, de Groningers, en de bestuurlijke inrichting van Groningen is daarbij een middel en niet het doel.

Vervolgproces

Wij zijn van mening dat de huidige verkenning nog onvoldoende basis biedt om een definitief besluit te kunnen nemen over een herindelingsvoorkeursvariant of over het opstarten van een arhi-procedure. Daarvoor is een verdere verkenning en onderbouwing nodig, maar ook een helder toetsingskader, waar nader ingegaan wordt op de vraag in welke mate de opgevoerde argumenten valide zijn en welk gewicht we ze dan geven in de vergelijking die tot de oplossing cq definitieve keuze uit varianten leidt. Wij vragen u nu een richtinggevend besluit te nemen over een voorkeur voor de herindelingsvarianten van één G7 gemeente of zoals het rapport van de commissie Jansen voorstelt twee gemeenten Hoogeland en Eemsdelta.

Deze instemming komt niet overeen met het door het provinciebestuur gewenste besluit. Het provinciebestuur wil voor 1 december 2013 een principebesluit over de gewenste indeling. Dat besluit moet er ook komen. Met de decentralisaties op komst geldt wat ons betreft ook hoe eerder hoe beter maar bovenal geldt de zorgvuldigheid en deugdelijke onderbouwing van de keuze, want alleen dán zal herindelen een verbetering zijn. Voorkomen móet worden dat een in de haast onderbouwde beslissing en onzorgvuldig geformuleerd proces zal leiden tot maatschappelijke problemen wanneer de decentralisaties op ons neerdalen. Voorkomen moet worden dat we werk van werk hebben, en drukte van drukte krijgen. Geen van de gemeentelijke spelers heeft ervaring met dergelijke grootschalige en complexe processen, daarom is een gezamenlijk optrekken aan beide zijden van het duale spectrum belangrijk, dit zorgt voor de vereiste democratische legitimatie van stappen. Als gemeenten voeren wijzelf de regie op dit proces, het zijn immers de Gemeenteraden die het moment bepalen waarop het principebesluit wordt genomen als gevolg waarvan een arhi-procedure opgestart zal worden. De arhi-procedure voorziet in verschillende formele besluitvormingsmomenten voor de raden. Wel zien we in dit proces van grenzenloos gunnen de provincie als bondgenoot en partner en verwachten wij ook dat de provincie zich zodanig zal verhouden, dit laat onverlet dat wij de (uiteindelijk mogelijke) rol van de provincie als regievoerder erkennen. Op enig moment zullen er concrete stappen gezet moeten worden.

Het proces zien wij als volgt:

- Instemming van raden op de verdere verkenning van mogelijke herindeling zoals in dit voorliggende stuk beschreven.
- Bestuurlijke opdracht voor uitwerking strategische agenda. Eerste opzet van deze agenda bespreken met raden: welke onderwerpen verdienen naast de maatschappelijke coöperatie prioriteit en focus?
- Nadere uitwerking van een voorstel op welke wijze invulling gegeven kan worden aan het organiseren van kleinschaligheid en burgers nabijheid zodat de maatschappelijke schaal in overeenstemming is met de democratische schaal en inwoners zich ten opzichte van hun lokaal bestuur niet verweesd kunnen en zullen voelen.
- Nadere financiële verkenning naar de opgaven van de gemeenten en nadere cijfermatige analyse van het herindelingsvoorstel naar één van de twee varianten.

Standpunten van raden en politieke partijen worden in de beraadslagingen over dit voorliggende stuk weer gegeven. Zo is een ieders standpunt in dit besluitvormingsproces helder en kunnen alle inwoners van alle 7 gemeenten zich in maart 2014 tijdens de Gemeenteraadsverkiezingen uitspreken. Dat is een beproefde en democratische manier om inwoners te betrekken. In de komende verkiezingscampagnes zullen politieke partijen en hun kandidaten de respectievelijk ingenomen standpunten toetsen. In een democratie bestaan grenzen aan vertrouwen en zijn er grenzen aan gunnen. Dit is nu eenmaal in ons staatsrecht, een systeem van macht en tegenmacht, bepaald. Nieuwe raden en nieuwe colleges van B&W zullen dan de definitieve beslissing nemen en daarvoor op hun beurt op enig moment weer verantwoording afleggen aan inwoners tijdens verkiezingen. Zo werkt de lokale democratie en zo ziet democratische legitimering eruit. Zo bouwen we nu aan de gemeente(n) van de toekomst voor de Noord-Groningers van nu en voor de Noord-Groningers van de toekomst.